

Wiktor Grygorenko

1927–2008

WIKTOR GRYGORENKO

1927–2008

Prof. dr hab. płk. inż. Wiktor Grygorenko topograf, geodeta i kartograf był czwartym, po profesorach S. Pietkiewiczu, L. Ratajskim, B. Winidzie, kierownikiem Katedry Kartografii Uniwersytetu Warszawskiego. Urodzony 6 marca 1927 r., maturę uzyskał w 1949 r. w Katowicach. Służbę wojskową odbywał w Oficerskiej Szkole Topografów, gdzie wkrótce został instruktorem. W latach 1953–1958 studiował na Wydziale Geodezji Wojskowej Akademii Inżynieryjnej w Moskwie, a po powrocie pracował w Wojskowych Zakładach Kartograficznych oraz w Zarządzie Topograficznym Sztabu Generalnego.

W 1972 r. na propozycję prof. L. Ratajskiego przechodzi na Uniwersytet. W latach 1980–1997, a więc do czasu przejścia na emeryturę, pełnił funkcję kierownika Katedry Kartografii.

Był osobą bardzo pracowitą i systematyczną. Pracując w wojsku przygotował rozprawę doktorską *Niektóre teoretyczne problemy automatycznego odczytywania, oceny i przetwarzania informacji geograficznej* obronioną w 1971 r. na Politechnice Warszawskiej. Kolokwium habilitacyjne odbyło się siedem lat później przed Radą Naukową Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych UW. Tytuł profesora zwyczajnego otrzymał w 1992 r.

Całe Jego zawodowe życie związane było z dydaktyką. W latach 1959–1980 prowadził zajęcia w Wojskowej Akademii Technicznej, po przejściu na Uniwersytet Warszawski wykładał na specjalizacji kartografia geodezję, kartografię matematyczną, dokumentację, a później historię kartografii. Prowadził również zajęcia dla studentów kartografii w Lublinie, gdyż w latach 1982–1989 był kierownikiem Zakładu Kartografii UMCS. Praca dydaktyczna zaowocowała skryptami uczelnianymi WAT oraz dwiema obszernymi książkami *Redakcja i opracowanie map ogólnogeograficznych* (1970) oraz *Teoria projektowania odwzorowań kartograficznych* (1990). Przygotował też *Materiały pomocnicze do wykładu z przedmiotu »historia kartografii«* (1997). Na Wydziale Geografii i Studiów Regionalnych pełnił z wyboru przez dwie kadencje funkcję Dziekana ds. studentów, a praca ta przypadła na trudny okres stanu wojennego.

Wykształcił 6 doktorów oraz ponad 60 magistrów na Uniwersytecie Warszawskim, w Wojskowej Akademii Technicznej i Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.

Profesor był niewątpliwie fachowcem w zakresie odwzorowań kartograficznych. Jest autorem odwzorowania dla map świata, opracowanym do *Atlasu Świata* Służby Topograficznej WP. Opracował również podstawy matematyczne dla cywilnych map topograficznych wydawanych w „Układzie GUGiK 1980” Oba te odwzorowania opisał w „Polskim Przeglądzie Kartograficznym” (1975, 1985).

Największa aktywność zawodowa prof. W. Grygorenki przypadła na lata siedemdziesiąte a więc czas burzliwego rozwoju technik komputerowych w kartografii. Była to dziedzina żywego zainteresowania – wówczas doktora W. Grygorenki. Właśnie dlatego został przyjęty na Uniwersytet Warszawski, aby rozwijać ten kierunek badań. W tym nurcie znalazła się rozprawa habilitacyjna *Kwantytatywne parametry kompozycji treści mapy* oraz wiele opracowań artykułowych i konferencyjnych. W pracy habilitacyjnej wykazał możliwości sformalizowania teorii obrazu kartograficznego (treści mapy) oraz opracował zunifikowaną metodykę jego konstrukcji i badania. W rozprawie sformułował koncepcję ilościowego modelu mapy, wytyczając nowy kierunek teoretycznej i praktycznej działalności w zakresie projektowania i oceny dzieł kartograficznych. Wyrazem praktycznym było m.in. opracowanie mapy Polski, na której – na podstawie mapy topograficznej 1:100 000 – wydzielił pięć regionów, różniących się między sobą złożonością rysunku treści mapy i pracochłonnością jego wykonania. Pod Jego kierunkiem powstało kilka ciekawych prac magisterskich na temat automatowej generalizacji treści mapy, wykorzystanych w publikacjach artykułowych. Natomiast problematyka dydaktyczna znajduje odzwierciedlenie w dziewięciu publikacjach, w których m.in. poszukiwał optymalnego modelu kształcenia kartografów.

Bibliografia prac, opublikowana w „Polskim Przeglądzie Kartograficznym” z okazji siedemdziesięciolecia urodzin prof. Wiktora Grygorenki¹, obejmuje ponad 140 pozycji piśmiennictwa oraz odnotowuje Jego udział w pracach redakcyjnych nad atlasami i mapami, głównie z czasów służby w Zarządzie Topograficznym Sztabu Generalnego WP. Do tego dorobku należy doliczyć 10 artykułów i tekstów referatów, opublikowanych po 1997 r.

Był prof. W. Grygorenko aktywnym członkiem Komitetu Redakcyjnego „Polskiego Przeglądu Kartograficznego”, wieloletnim sekretarzem Rady Programowej „Przeglądu Geodezyjnego”, a przede wszystkim członkiem Komitetu Geodezji PAN.

Zmarł w Warszawie 25 lutego 2008 roku.

¹ J. Ostrowski, *Bibliografia prac profesora Wiktora Grygorenki*, „Polski Przegl. Kartogr.”, T. 29, 1997, nr 2, s. 132–137.

W zakończeniu wspomnienia o Profesorze, Jerzy Ostrowski napisał: „Chociaż profesor Wiktor Grygorenko dość wcześnie rozstał się z mundurem, to przez cały okres kariery zawodowej przejawiał charakterystyczne cechy oficera – elegancję w ubiorze i sposobie bycia, zdyscyplinowanie i pewną zasadniczość w relacjach z otoczeniem, przy jednoczesnej wrodzonej serdeczności i okazywanej wszystkim życzliwości. Takim też pozostanie w pamięci wszystkich, którzy z nim współpracowali lub byli Jego uczniami”.

Jacek Paślawski

WAŻNIEJSZE PUBLIKACJE WIKTORA GRYGORENKI

Książki, artykuły

- 1970, *Redakcja i opracowanie map ogólnogeograficznych*, PPWK, Warszawa, 464 s.
- 1971, *Niektóre teoretyczne problemy automatycznego odczytywania, oceny i przetwarzania informacji kartograficznej* (rozprawa doktorska), Politechnika Warszawska, Warszawa.
- 1972, *Niektóre pojęcia teoretyczne kartografii i ich znaczenie informatyczne*, Przegł. Geodez., R. 44, nr 9, s. 398–400.
- 1973, *Postać informacji kartograficznej i jej ocena*, Polski Przegł. Kartogr., T. 5, nr 2, s. 56–62.
- 1973, *Automatowe rozpoznanie i interpretacja treści mapy*, Przegł. Geodez., R. 45, nr 11/12, s. 496–500.
- 1974, *Próba obiektywnego doboru osiedli na mapie z zastosowaniem maszyny cyfrowej*, Polski Przegł. Kartogr., T. 6, nr 4, s. 149–157 (wspólnie z M. Baranowskim).
- 1975, *Odzworowanie Służby Topograficznej WP dla map świata*, Polski Przegł. Kartogr., T. 7, nr 2, s. 65–71.
- 1976, *Structural interpretation of the graphic image of a map and automatic machine graphics*, The Polish Cartography, Warsaw, s. 101–113.
- 1976, *An example of numeric modelling and transformation of cartographic information*, Paper presented to the 8th International Cartographic Conference, Moscow, USSR, August 1976, Institute of Geodesy and Cartography, Warsaw, Poland.
- 1977, *Przykład automatowego opracowania linii brzegowej*, Polski Przegł. Kartogr., T. 9, nr 4, s. 166–175 (wspólnie z H. Liburą).
- 1977, *Ewolucja wierzchołka Półwyspu Helskiego (Badanie metodą kartograficzną)*, Przegł. Geodez., R. 49, nr 11, s. 417–418.
- 1979, *Specyficzne aspekty kształcenia kartografów*, Przegł. Geodez., R. 51, nr 5, s. 8–10.
- 1980, *Terkepmodell kialakításának koncepcioja*, Földrajzi Közlemenyek 28, 1–2 szam, s. 25–32, rez.: *Koncepcyja postrojenija kartograficeskoj modeli*.
- 1981, *Kwantytatywne parametry kompozycji treści mapy*, Rozprawy Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa, 93 s.
- 1982, *Development of the cartographical education in Poland*, Intern. Yearbook of Cartogr., Vol. 22, s. 70–77.
- 1982, *Parametrical model for composition of content and for classification of geographical maps*, The Polish Cartography, Warsaw, s. 9–24.

- 1984, *A cybernetic model of cartographic communication*, Intern. Yearbook of Cartogr., Vol. 24, s. 95–106.
- 1984, *Design elements of geographical map contents*, Miscellanea Geographica, s. 277–285.
- 1985, *Układ współrzędnych i krój map topograficznych w odwzorowaniu quasi-stereograficznym GUGiK-1980*, Polski Przegl. Kartogr., T. 17, nr 2, s. 63–73.
- 1987, *Mathematical basis of Polish topographic maps for economic purposes*, The Polish Cartography, Warsaw, s. 44–57.
- 1990, *Teoria projektowania odwzorowań kartograficznych*, Wydawn. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin, 356 s.
- 1990, *Cognitive and methodological attributes of cartography*, Miscellanea Geographica, s. 229–236.
- 1991, *Kartografia polska w latach 1945–1990 w potrzasku reorganizacji i cenzury*, Polski Przegl. Kartogr., T. 23, nr 1–2, s. 1–7.
- 1992, *The mapping as a method of scientific research*, Miscellanea Geographica, s. 227–231.
- 1994, *Odwzorowanie A.H. Robinsona – rewolucja czy kolejna próba?* Annales Univ. M. Curie-Skłodowska Sec. B, Vol. 49, s. 343–353.
- 1995, *Kartografia [w:] Historia nauki polskiej. Wiek XX. Nauki o Ziemi*, Instytut Historii Nauki PAN, Warszawa, s. 195–231.
- 1997, *Kartografia polska. Materiały pomocnicze do wykładu z przedmiotu „Historia kartografii”*, Uniwersytet Warszawski, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych, Katedra Kartografii, Warszawa, 111 s.
- 1998, *Mapa geograficzna jako instrument kształcenia i wychowania obywatelskiego*, Geogr. w Szkole, R. 51, nr 1, s. 33–37.
- 1999, *Opracowanie mapy jako metoda modelowania naukowego rzeczywistości geograficznej*, Geod. i Kartogr., T. 48, z. 3–4, s. 169–173.
- 2000, *Polskie mapy topograficzne na tle kartografii europejskiej – zarys dziejów do końca XIX wieku [w:] Kartografia Królestwa Polskiego 1815–1915, Z Dziejów Kartografii*, T. 10, s. 31–42.
- 2001, *Ewolucja poglądów na temat roli i funkcji naukowych kartografii polskiej*, Kwart. Historii Nauki i Techniki, R. 46, nr 3, s. 7–29.

Summary

Wiktor Grygorenko was born on March 6, 1927. He passed his final high school exam in Katowice in 1949 and after a military training he began his studies at the Military School of Topographers. Then he studied geodesy at the Military Engineering Academy in Moscow. Having returned to Warsaw in 1959, he worked in the Military Cartographic Works and later in the Topographic Board of the General Staff of the Polish Army. Simultaneously, he took a lecturer post at the Military Technical Academy in Warsaw where he elaborated student textbooks on maps editing, cartographic reproduction, and mathematical cartography. His comprehensive manual *Elaboration of general geographical maps* was published in 1970.

He was a member of the editorial staff at the popular *World Atlas*, published in 1962–1968 and also known under the name of *Pergamon World Atlas*. A new and

innovative projection devised by Wiktor Grygorenko was used in the *World Atlas*, nowadays known as the projection of the Polish Army Topographical Service.

In 1971 he obtained the degree of a Doctor of Technical Sciences in cartography at the Warsaw University of Technology. The subject of his thesis were theoretical fundamentals of the automatic cartographic data processing. Wiktor Grygorenko was one of the Polish pioneers of computer usage in cartography and was the author of many valuable papers on the subject. He began to work at University of Warsaw in 1972, In 1978 he completed his habilitation procedures on the basis of his dissertation entitled *Quantitative Parameters of the Cartographic Content Composition* in which he formulated the idea of the quantitative model of a map, thus drawing a new direction of theoretical and practical works in cartographic design and evaluation. Many papers on cartographic generalisation with usage of computer methods were created under his guidance.

In 1980, three years after the unexpected death of professor Lech Ratajski, Wiktor Grygorenko became the Head of the Chair of Cartography at the Faculty of Geography and Regional Studies. In 1981 he became the Vice-dean for student affairs and served two terms. His first term fell in the difficult period of the martial law when he defended students on many occasions, gaining their gratitude and respect. In autumn 1982 he also became the Head of the Department of Cartography at the Maria Curie-Skłodowska University in Lublin, which he administered until 1992. Making a good use of his broad didactic experience, he published several absorbing articles on educating cartographers with the geographic training. He actively participated in conferences, conventions, and cartographic trainings, animating discussions with his inspiring speeches. In summer 1982, during the 11th conference of the International Cartographic Association in Warsaw he presented the paper *Cybernetic model of cartographic communication* that was in certain degree a continuation and an explication of professor Lech Ratajski's idea of communication model. The main field of professor Grygorenko's (he obtained the professorship in 1992) scientific interest were theoretical issues related to the automation of the maps editing and usage processes. His interest in the history of cartography resulted in the publication of several interesting papers on the subject and participation in meetings of cartography historians. He served many social functions both at the University of Warsaw and among the geodesists and cartographers.

Professor Wiktor Grygorenko died on February 25, 2008.

*Jacek Paślowski, Katedra Kartografii, Uniwersytet Warszawski,
ul. Krakowskie Przedmieście 26/28, 00-927 Warszawa,
e-mail: jpaslaws@uw.edu.pl*